

que potentiarum principium est, ut sic ex ea in omnes potentias corruptio originalis transeat.

Ad quartum dicendum, quod peccatum omne in voluntate est sicut in causa; non tamen semper est in ea sicut in subiecto, cum etiam concupiscibilis et irascibilis subiectum peccati esse possit; et hoc modo etiam originale in voluntate est sicut in causa, quia ex voluntate primi parentis in omnes transit.

Ad quintum dicendum, quod per visionem Dei non solum ipsa ratio glorificatur, sed etiam totus homo; unde carentia divinae visionis non est poena tantum rationis, sed totius hominis. Neque oportet quod sicut divina visio est primo in potentia rationis, ita et originale (1) in potentia primo existat: quia originale consequitur naturam: sed beatitudo animae in operatione quadam consistit: operatio autem potentiae debetur, sed natura essentiam respicit: et praeterea ad visionem beatam anima pervenire non potest sine lumine gratiae, ejus subiectum est essentia, ut supra, 26 dist., dictum est.

ARTICULUS II.

Utrum potentia generativa sit magis infecta aliis potentiis. — (1-2, qu. 82, art. 3; et de Malo, qu. 4, art. 2.)

Ad secundum sic proceditur. 1. Videtur quod generativa non sit prae aliis viribus infecta. Illud enim quod non est aequaliter obediens rationi, non potest virtute perfici, vel culpa inquinari. Sed potentia generativa est hujusmodi. Ergo in ea infectio peccati esse non potest.

2. Praeterea, potentiae infectae non contingit esse actum sine peccato. Sed actum generativae virtutis sine peccato esse contingit, ut patet in actu matrimoniali. Ergo generativa infectione peccati infecta non est.

3. Praeterea, infectio originalis peccati est per fomitem. Fomes autem est in sensualitate. Ergo et infectio in ea principaliter est, et non in generativa.

4. Praeterea, infectio peccati est in eo quod est subiectum peccati. Sed subiectum originalis est essentia animae, et non potentia, ut dictum est. Ergo in ea est infectio, et non in generativa.

5. Praeterea, nutritiva, augmentativa et generativa ad eandem partem animae pertinent, id est vegetabilem. Sed nutritiva non ponitur infecta originali peccato; nec iterum in augmentativa aliquid peccatum ponitur. Ergo nec generativa debet dici prae aliis viribus specialiter infecta.

Sed contra, infectio originalis consistit in resistantia carnis ad animam. Haec autem resistantia praecipue in actu generativae sentitur. Ergo ipsa maxime infecta est.

Praeterea, illud quod est causa alicujus, maxime participat illud. Sed generativa est causa infectionis originalis, quia per actum ejus traducitur. Ergo ipsa maxime infecta est.

Solutio. Respondeo dicendum, quod infectio originalis peccati tribus attribuitur: quia inter partes animae, attribuitur generativae; et inter sensus, tactui; et inter vires appetitivas attribuitur concupiscibili. Cujus est ratio, quia originale peccatum est naturae, ut dictum est; unde infectio ejus ad illas potentias principaliter pertinet quae aliquem

(1) *Al. et rationale.*

ordinem habent ad actum quo natura traducitur. Actus autem ille duo habet, scilicet substantiam actus, et delectationem. Delectatio autem ad sensum tactus pertinet. Substantia vero actus virtuti generativae attribuitur sicut exequenti, sed virtuti concupiscibili sicut imperanti, quia ejus est tendere in id quod est conveniens et delectabile secundum sensum: et ideo diversis rationibus his tribus viribus talis infectio praecipue ascribitur.

Ad primum ergo dicendum, quod peccatum actuale, quod consistit in actu ejus qui peccat, et voluntate, non potest esse in illa parte quae rationi non obedit; nihil tamen prohibet quin in illa parte quae principium naturalis operationis est, infectio naturae salvetur. Sciendum tamen est, quod etiam actuale peccatum in generativa esse dicitur, non quidem sicut in subiecto, sed materialiter, in quantum scilicet concupiscibilis actum generativae imperat.

Ad secundum dicendum, quod infectio generativae est infectio naturae; unde non oportet quod ex ea reliquatur infectio peccati per actum ejus in persona generante, sed solum in persona generata.

Ad tertium dicendum, quod in sensualitate etiam est infectio, in quantum ordinat et disponit actus generativae; sed in generativa est immediate, secundum quod ipsa est immediatum principium translationis naturae. Sed verum est quod infectio fomitis in sensualitate principalis ostenditur, secundum quod infectio naturae redundat in infectionem personae per actuales concupiscentias.

Ad quartum dicendum, quod infectio est in essentia animae sicut in primo subiecto, sed in generativa sicut in ejus actu praecipue manifestatur; essentia enim non est principium actus nisi mediante aliqua potentia; unde sic ex infectione actus non dicitur essentia esse infecta, sicut hic de infectione loquimur.

Ad quintum dicendum, quod generativae ascribitur et originalis et actualis peccati infectio. Originalis quidem, in quantum est principium actus naturalis, quo natura traducitur; sed actualis, secundum quod habet aliquos actus exteriores ad generationem ordinatos, qui ad virtutem motivam sensitivam pertinent; et quia nutritiva similiter quosdam tales actus habet, ut apponere cibum ori, masticare, et delectationem sentire, et hujusmodi; ideo sibi etiam actualis infectio attribuitur quasi materialiter, non autem originalis, quia ipsa non est principium illius actus quo natura traducitur, nisi remote, in quantum generativae deservit. Augmentativae vero nulla infectio attribuitur: quia nec ad actum naturalis propagationis ordinatur, nec iterum habet actus exteriores qui per motum sensitivae partis expleantur.

Expositio textus.

Ad quod dici potest, quod multiplex defectus carnis, et praecipue pollutio quaedam quam ex fervore coitus parentum et concupiscentia libidinosae contrahit caro dum concipitur, causa est originalis peccati. Sciendum, quod Magister hoc solvit negando utramque partem, scilicet quod illa infectio non est culpa nec poena, sed defectus quidam: et dicitur de fervore coitus parentum causari, non sicut ex per se causa, sed sicut ex signo causae.

Quae foeditas major esse videtur in carne concupiscentialiter traducta, quam in ea unde traducitur. Videtur hoc esse falsum: quia sic originale magis abundaret in filio quam in patre. — Sed dicendum, quod hoc intelligitur quantum ad istum actum tantum, qui quidem propter concupiscentiam in generante non est nisi infectio poenalis, sed in genito est infectio culpae: non autem major quam

fuert in patre, secundum quod ex alio genitus fuit.

In iniquitatibus conceptus sum. Hoc non referendum est ad iniquitatem concipientis (qui sine omni peccato actuali concipere potest), sed ad iniquitatem originalem concepti: quae utrum sit una vel plures, et quare pluraliter dicitur, infra dicitur, 35 distinct.

DISTINCTIO XXXII.

Quomodo originale peccatum dimittitur in baptismo, cum patet sit illa concupiscentia quae dicitur originale peccatum.

Quoniam supra dictum est, originale peccatum esse vitium concupiscentiae, assignatumque est quomodo a parentibus trahatur, et originale dicitur, superius investigare, quomodo in baptismo dimittitur, cum etiam post baptismum remaneat concupiscentia quae ante fuerat. Unde videtur vel peccatum originale non esse concupiscentiam, vel non remitti in baptismo. Manet quippe, ut ait Augustinus (lib. 1, de Nupt. et Concep., cap. 25 et 25) in corpore mortis hujus carnalis concupiscentia, ejus vitiosus desideris non obediunt praecipitur: quae tamen concupiscentia quotidie minuitur in proficiendis et continentibus. Sed licet remaneat concupiscentia post baptismum, non tamen dominatur et regnat sicut ante, immo per gratiam baptismi mitigatur et minuitur, ut post dominari non valeat, nisi quis reddat vires hosti, cum post concupiscentiam: nec post baptismum remanet ad reatum, quia non imputatur in peccatum; sed tantum poena peccati est: ante baptismum vero poena est et culpa.

Quod originale peccatum duobus modis dimittitur, scilicet extinctione sui, et solutione reatus.

Duplici ergo ratione peccatum originale dicitur dimitti in baptismo: quia per gratiam baptismi vitium concupiscentiae debilitatur atque extenuatur; ita ut iam non regnet, nisi consentu reddatur ei vires, quia et reatus ipsius solvitur. Unde Augustinus in lib. 1 de Baptismo parvulorum (cap. 59): « Gratia per baptismum illi agitur ut verus homo crucifigatur, et corpus peccati destruat: non ita ut in ipsa vivente carne concupiscentia respersa et innata reputet absumatur et non sit, sed ut obicit mortuo quae inerat nato. » Non si post baptismum vixerit in carne, habet concupiscentiam cum qua pugnet, eamque adjuvante Deo superet, si tamen non in vacuum gratiam ejus suscepit. Non itaque (1) hoc praesertim in baptismo, nisi forte miraculo ineffabili Creatoris, ut lex peccati quae est in membris, prorsus extinguatur et non sit; sed ut quiddam mali ab homine factum, dictum, cogitatumque est, totum aboleatur ac velut factum non fuerit, habeatur: ipsa vero concupiscentia soluta reatus vinculo, quo per illam diaboliis animam retinebat, et a suo Creatore separabat, maneat in certamine. » Ecce hic aperte ostendit concupiscentiam ea ratione dimitti in baptismo, non quia non remaneat post baptismum, sed quia reatus in baptismo aboleatur. Deinde idem ipse ostendit, eo modo etiam dimitti, quia baptismi gratia concupiscentia ipsa mitigatur et minuitur, in eodem lib. (2) dicens: « Lex carnis, quam Apostolus appellat peccatum, cum ait (Rom. 6, 12): Non regnet peccatum in vestro mortali corpore: non sic manet in membris eorum qui ex aqua et Spiritu renati sunt tamquam non sit eis facta remissio, ubi omnino plena sit remissio peccatorum; sed manet in vetustate carnis, tamquam superatum et perceptum, nisi illicito consensu quodammodo reviviscat, et in regnum proprium dominationemque revertatur. » Hic aperte insinuat, in baptismo concupiscentiam debilitari: ex quo et dicitur dimitti; non solum ideo quia reatus ibi absolvetur: quem remissionis modum aliis etiam pluribus testimoniis Scriptura edocet. Ait enim Augustinus contra Julianum (lib. 2 cap. 1): « Lex quae in membris (3) est, vitium carnis est, quod ex poena peccati et ex traduce mortis provenit. Sed lex ista quae est

in membris remissa est in regeneratione spiritali, et manet in carne mortali. Remissa est, quia reatus solutus est sacramento quo renascuntur fideles; manet autem, quia operatur desideria, contra quae dicitur et fideles. » Idem in sermone quodam de concupiscentia carnis (1): « Per gratiam baptismatis et laerum regenerationis solutus est et ipse concupiscentiae reatus cum quo eras, natus, et quiddam antea coexistens malae concupiscentiae sive cogitatione sive locutione sive actione. » Idem in lib. de Nupt. et Concupiscentia (lib. 1, cap. 24): « Concupiscentia carnis licet in regeneratis jam non deperat in peccatum, quaecumque tamen proles, nascitur, obligata est originali peccato. » Item: « Dimittitur concupiscentia in peccatum: hoc est enim non habere peccatum et non esse reum peccati. Quo modo ergo alia peccata praeterunt actu et resonant reatu, ut homicidium, et similia; ita e converso fieri potest ut concupiscentia praeterat reatu, et remaneat actu. » Ex praedictis evidenter monstratur, quomodo peccatum originale in baptismo remittatur.

De foeditate quam raro ex libidine coitus contrahit, utrum in baptismo delatur.

Solet autem hoc quaeri, utrum et ipsa caro in baptismo ab illa foeditate purgetur quam in conceptione ex concupiscentia libidinosae contrahit. Quibusdam videtur quod sicut anima a reatu purificatur; ita et caro ab illa pollutione purgatur, ut sicut duobus completur ministerium baptismi, scilicet aqua et Spiritu; ita hi duo purgantur, anima scilicet a reatu, et caro ab illa contagione: quod quidem probabile est. Alii vero putant tantum animam ibi mundari, carnem vero non ab illa foeditate purgari. Si vero remanet illa foeditas usque ad procreationem filiorum, quae fit in concupiscentia carnis, videtur natura carnis magis ac magis corrumpi, et magis videtur corrupta caro proles quam parentis: quia de carne pollutionem quam habuit a conceptu retinente trahitur pollutio, et in concupiscentia concipitur; unde et pollutio: et ita ex duplici causa contaminatur. Unde et major videtur pollutio carnis in prole quam fuerit in parente. Ad quod illi dicunt, quia licet caro proles ex carne foeda seminetur et in concupiscentia seminis (2) concipitur; non tamen foeditatem majorem trahit quam caro unde seminat, habuit. Quamvis etiam si foeditas atque immundus sit caro proles; et ideo magis corrupta quam caro parentis; non tamen, ut ajunt, fit praedictum veritatis: quia nec absurdum esse dicitur, si carnis natura magis in posterioribus corrupta trahatur; neque ex ipsa magis corrupta anima magis inficitur.

Ex quo quod sit illa concupiscentia, Deo, vel alio.

Praeterea quaeri solet, utrum concupiscentia quae post baptismum remanet, et tantum poenalis est, ante baptismum vero poena erat et culpa, ex Deo auctore sit, vel ex alio. Ad quod breviter respondeamus dicimus, quia in quantum poena est, Deum habet auctorem: in quantum vero culpa est, diabolum, sive hominem habet auctorem.

(1) An non de verbis Apost. serm. 6, super illud: Non quod volo bonum, hoc ago? Ubi paulo aliis verbis cap. 9: Quidquid concupiscentia carnis est in vobis praeteritarum peccatorum sive in facis, sive in ductis, sive in cogitationibus, totum deletum est sacro baptismo. Omnia debita una solvit indulgentia. Nec aliquid occurrit expressus, ut nec aliquis de concupiscentia carnis inscriptus sermo (Ex edit. P. Nicolai).

(2) Al. desit seminis.

(1) *Al. utique.*

(2) *Lib. 2, cap. 28 (Ex edit. P. Nicolai).*

(3) *Al. in tenebris.*

Qua iustitia animae mundae ex creatione illud peccatum imputetur, cum non possit vitare.

Solet etiam quaeri qua iustitia teneatur illo peccato anima innocens a Deo creata, cum non sit in potestate sua illud vitare. Non enim per liberum arbitrium illud committitur: quia non prius est anima quam illi peccato est obnoxia. Ad hoc quidam dicunt, ideo illam animam ream esse illius peccati, licet munda a Deo sit creata, quia cum infunditur corpori condelectatur carni, ex quo peccatum contrahit. Quod si esset, jam non originale, sed actuale diceretur. Potius ergo ideo recte potest dici illi imputari animae illud peccatum, quod ex corruptione corporis inevitabiliter trahit: quia, ut ait Augustinus, de civit. Dei (lib. 14 cap. 15), non fuit corporis corruptio quae aggravat animam, causa primi peccati, sed poena: nec caro corruptibilis animam peccatricem fecit, sed peccatrix anima carnem corruptibilem fecit.

Utrum illud peccatum sit voluntarium, vel necessarium.

Illud etiam non immerito quaeri potest, utrum peccatum originale debeat dici voluntarium, vel necessarium. Et necessarium potest dici quia vitari non potest; unde Propheta (Psalm. 24, 17) « De necessitatibus meis erue me; » et voluntarium non incongrue appellatur, quia ex voluntate primi hominis processit, ut (1) Augustinus in 1 lib. Retrahit. (cap. 15) ostendit, dicens: « Illud quod in parvulis dicitur originale peccatum, cum adhuc non utantur libero arbitrio voluntatis, non absurde vocatur voluntarium: quia ex prima hominis mala voluntate contractum, factum est quodammodo hereditarium. »

Quare Deus animam corpori conjunxit, sciens eam in se maculari et sine dampni.

Si vero quaeritur, cur Deus, qui fecit animam ipsam sine macula, et seipsum eam ex corporis conjunctione maculam peccati contrahere, et aliquando ante baptismum secum ab ipso corpore, et se dampnari, eam corpori conjungit? Respondemus, ex altitudine iudiciorum Dei id provenire, nec iuste hoc a Deo fieri. Ipse enim non incongrue humanae

(1) A. unde.

Divisio textus.

Postquam ostendit qualiter originale peccatum trahatur a parentibus, hic ostendit qualiter per baptismum dimittitur: et dividitur in partes duas: in prima ostendit, secundum quid originale in baptismo tollitur et secundum quid maneat; in secunda inquiri, quae sit causa illius concupiscentiae quae per baptismum non tollitur, sed post baptismum manet, ibi: Praeterea solet quaeri, utrum concupiscentia quae per baptismum remanet . . . ex Deo auctore sit, vel ex alio. Prima dividitur in duas: in prima ostendit quomodo per baptismum originale remittatur quantum ad animam; in secunda inquiri, utrum etiam purgetur homo a foeditate carnis, ibi: Solet quaeri, utrum ipsa caro in baptismo ab illa foeditate purgetur quam in conceptione ex concupiscentia libidinosa contraxit. Prima dividitur in tres: in prima movet dubitationem; in secunda ponit solutionem, ostendens quod duobus modis originale dicitur, ibi: Sed licet remanent concupiscentia post baptismum, non tamen dominatur et regnat sicut ante; in tertia modos magis explicat et auctoritatis confirmat, ibi: Duplex ergo ratio (1) peccatum originale dicitur dimitti in baptismo. Et primo ostendit quod o-

(1) A. Multipli vere ratione etc.

conditionis modum quem a principio instituit, licet peccata hominum interesserint, sine mutatione continue servat, corpora de materia a principio sine vicio facta fingens, animaque de nililo creans, eorumque conjunctione hominem perficiens. Cum igitur utraque hominis natura a Deo sine vicio sit instituta, licet a se peccato sit vitata, non ideo immutabilis Deus humanae conditionis primariam legem mutare debuit, sive ab hominum multiplicatione desisteret.

An anima sit alius qualis a Deo creatur.

Hic a quibusdam quaeri solet, utrum anima talis sit ante baptismum qualis a Deo creatur. Quod non esse, probare conantur hoc modo. Anima in corpore creatur, in cuius conjunctione peccato maculatur. Quam cito igitur est, peccatum habet; nec prius fuit quam peccatum haberet. Non est igitur talis qualis a Deo creatur: creatur enim a Deo innocens et sine vicio, et nunquam talis est. Ad quod dici potest, quia non omnino talis est qualem eam Deus fecit. Deus enim eam bonam fecit, et bonitatem ei sine corruptione indidit, et dicitur illa naturalis bonitas quam in creatione a conditore suscepit: quam bonitatem per peccatum peritum non amisit, sed viliatam habuit; quam Deus tamen sine vicio fecit. Si enim res bona non esset anima, in ea malum esse nequiret, cum non possit malum esse nisi in bono, ut post dicitur. Non igitur omnino talis est anima qualis est a Deo creata: sicut quis pollutus habens manus non tale habuit ponum quale ego dedi mundis manibus; ego enim dedi mundum.

An animae ex creatione sint aequales in donis naturalibus.

Illud quoque non incongrue quaeri solet utrum omnes animae ex creatione aequales sint, an aliae aliis excellentiores. Pluribus non irrationabiliter videtur quod ex ipsa creatione aliae aliis excellentiant in naturalibus donis, ut in essentia, alia aliis sit subtilior, et ad intelligendum memorandumque habilior, utpote acutiori ingenio et perspicaciori intellectu praedita. Quod non improbabilius dicitur, cum in Angelis ita fuisse constat. Et licet naturalibus donis aliae praesentibus aliis pollent, tamen ante baptismum a corpore discedentes parentem poenam, et post baptismum statim aequalem coronam sortiuntur: quia ingenii acumen vel tarditas, praemium vel poenam in futuro non colleat.

originalis peccatum per baptismum solvi dicitur, in quantum reatus eius tollitur; secundo quod solvi dicitur, in quantum concupiscentia ipsa mitigatur, ibi: Deinde idem ipse ostendit, eo modo etiam dimitti in baptismo quia baptismi gratia concupiscentia ipsa mitigatur.

Praeterea solet quaeri, utrum concupiscentia quae post baptismum remanet . . . ex Deo auctore sit, vel ex alio. Hic inquiri, utrum concupiscentiae remanentes post baptismum Deus sit causa, et concupiscentia illa simul cum reatu et infectione maculae trahatur: ideo circa hoc tria facit: primo inquiri, utrum illius concupiscentiae Deus sit auctor; secundo inquiri, utrum divinae iustitiae hoc conveniens sit, ut pro peccato parentis, natus reatum poenae incurrat, ibi: Solet etiam quaeri, quia iustitia teneatur illo peccato anima innocens a Deo creata; tertio inquiri, quomodo divinam sapientiam deceat ut ejus opus, scilicet anima, statim in sua creatione inficiatur, ibi: Si vero quaeritur etc. Circa secundum duo facit: primo determinat principalem questionem: et quia reatus sequitur voluntarium in peccato, sine quo nullus ad poenam obligatur, ideo secundo ostendit quomodo originale peccatum necessarium et voluntarium dici possit, ibi: Illud etiam non immerito quaeri potest. Circa tertium tria facit: primo ostendit quomodo divinam sapientiam deceat hoc quod anima statim

macula originali inficitur ex corporis sui conjunctione; secundo inquiri, utrum anima aliquando in sui puritate permaneat, qualem Deus creavit, aut statim in primordio suae creationis maculetur, ibi: Hoc a quibusdam quaeri solet; tertio inquiri, supposito quod non, utrum una anima alteri ex ipsa sui creatione in bonitate naturali praefertur, ibi: Illud ergo non incongrue quaeri solet.

QUAESTIO I.

Hic est duplex quaestio. Primo, quomodo per baptismum originale divinitus tollatur. Secundo, de causa ejus, utrum etiam similiter divinitus hoc sit quod homo originale incurrat.

Circa primum quaeruntur tria: 1.º utrum culpa originalis per baptismum solvatur; 2.º utrum poena originalium culparum consequens post baptismum remaneat; 3.º utrum originalis concupiscentia in quibusdam major, et in quibusdam minor inveniat.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum peccatum originale tollatur per baptismum.

— (1 p., qu. 69, art. 1; et 4, dist. 4, qu. 2, art. 1; et quod. 12, art. 13.)

Ad primum sic proceditur. 1. Videtur quod per baptismum originalis culpa non tollatur. Privatio enim non tollitur, nisi habitus oppositus restituatur. Sed originalis iustitia, ejus privatio est originale peccatum, per baptismum non restituitur, cum non remaneat d-bitus ordo inferiorum virium ad rationem. Ergo nec originale peccatum per baptismum tollitur.

2. Praeterea, in baptismo est duplex res: una quae est res et signum, scilicet character; et alia quae est res tantum, scilicet gratia. Si ergo baptismus peccatum originale delet, aut hoc erit virtute characteris quem imprimit, aut virtute gratiae quam confert. Si virtute characteris, cum igitur characterem consequantur etiam fidee accedentes, sequeretur quod eis etiam originalis culpa dimitteretur; et sic aliquis in mortali existens peccato, a culpa aliqua purgaretur: quod est inconveniens. Si autem virtute gratiae, gratia autem post baptismum frequenter per peccatum mortale amittitur; ergo oporteret quod originale per quodlibet sequens mortale rediret. Sed peccatum originale non nisi per baptismum potest purgari. Ergo oporteret quod quodcumque aliquis de peccato mortali poenitentiam agit, simul etiam contra peccatum originale baptizaretur.

3. Praeterea, sicut se habet actus in peccato actuali ut materialiter deformitatis substans; ita etiam concupiscentia in originali, ut supra dictum est. Sed non potest esse quod deformitas peccati tollatur manente actu peccati: quia tales actus sunt qui bene fieri non possunt. Ergo et manente tali concupiscentia, non potest originalis culpa deleri.

4. Si dicatur, quod non (1) manet intensa, sed diminuitur; Contra. Magis et minus non diversificant speciem. Sed poena et culpa nominant diversas species mali. Ergo non potest esse ut intensa concupiscentia sit culpa, et remissa sit tantum poena.

(1) A. deest non.

5. Si dicatur, quod non solvitur nisi quantum ad reatum; Contra. Reatus consequitur deformitatem culpae: quia ad hoc poena infligitur, ut culpae deformitas ordinetur per poenam, quae in se deordinata est. Si ergo originale peccatum quantum ad deformitatem maculae non tollitur, videtur quod nec etiam quantum ad reatum solvi possit.

6. Praeterea, quales sunt habitus, tales actus reddunt, ut in 2 Eth. (cap. 4) dicitur. Sed concupiscere, quod procedit ex concupiscentia inordinata, est peccatum post baptismum sicut et ante. Ergo et ipsa concupiscentia per baptismum rationem culpae non amittit.

Sed contra, Rom. 6, 7: Qui mortuus est peccato, justificatus est a delicto. Sed baptizatus per baptismum commoritur et consepelitur Christo, ut ibidem Apostolus dicit. Ergo oportet quod per baptismum omne peccatum praeteritae vitae deleatur, nisi effectus baptismi ex parte baptizati impediatur.

Praeterea, non potest aliquid esse simul filius gratiae et filius irae. Sed per originale peccatum nascimur filii irae, ut Ephes. 2, 5: Eramus natura filii irae; per baptismum autem regeneramur in filios gratiae. Ergo non potest esse quod post baptismum originalis culpa remaneat.

Solutio. Respondeo dicendum, quod de remissione culpae originalis oportet nos loqui proportionaliter ad remissionem culpae actualis. Ex actu enim peccati duplex effectus in peccato relinquitur, scilicet privatio gratiae ex ratione aversionis a fine, et dispositio quaedam ad similem actum, quam actus peccati inducit ex ratione conversionis; et ex hoc ipso quod gratia privatus est propria voluntate, reatum poenae incurrit; unde, gratia sibi restituta, simul et macula illa tollitur, quae in defectu gratiae consistebat, et obligatio ad poenam, quae reatus dicitur; dispositio vero ex actu peccati inducta non ex toto statim tollitur, sed minuitur, in quantum gratia inclinatur ad contrarium illius dispositionis; sed postmodum per consuetudinem bonorum operum etiam illa dispositio tollitur, et in contrarium mutatur. Similiter etiam ex actu naturae, qui est carnis propagatio, relinquitur quaedam dispositio inclinans ad malum in ipsa natura generati, quae concupiscentia vel fomes dicitur; et ex hoc ipso quod illa naturae corruptio in se virtutem peccati, ex quo causata est, continens, personam attingit, ipsam indignam Dei gratia efficit; unde relinquitur macula et defectus gratiae in anima; et per hoc etiam ad reatum poenae obligatur, ut scilicet praemio illo careat quod gratiae debebatur. Per baptismum autem gratia confertur: ejus virtute illa infectio ab homine tollitur quae ex natura in personam devolvebatur; et secundum hoc anima purgatur a macula culpae, et per consequens solvitur reatus poenae. Illa autem dispositio ad malum quae fomes et concupiscentia dicitur, non ex toto tollitur; quia illa dispositio sequitur conditionem naturae; baptismus autem non purgat naturam, nisi quantum pertinet ad infectionem personae; et ideo illa dispositio ex toto non tollitur usque ad statum beatitudinis, quo natura perfecte curabitur; sed tamen dispositio illa per baptismum minuitur, in quantum gratia quam quis in baptismo consequitur, in contrarium inclinatur ei ad quod fomes disponebat; et ita virtus fomitibus in nobis minuitur per auxilium gratiae.

Ad primum ergo dicendum, quod in originali

justitia erat aliquid quasi formale, scilicet ipsa rectitudo voluntatis, et secundum hoc sibi opponitur culpa deformitatis. Erat in ea etiam aliquid quasi materiale, scilicet ordo rectitudinis impressus in inferioribus viribus; et quantum ad hoc opponitur sibi concupiscentia et fomes. Quamvis ergo non restituitur originalis justitia quantum ad id quod materiale in ipsa erat, restituitur tamen quantum ad rectitudinem voluntatis, ex cuius privatione ratio culpae inerat: et propter hoc id quod culpae est, tollitur per baptismum; sed aliud poenale remanet.

Ad secundum dicendum, quod baptismus virtute gratiae quam confert, ex qua rectitudo voluntatis causatur, originale culpam delet; non tamen sequitur quod, subtracta gratia, originalis culpa redeat. Cum enim omnium peccatorum mortalium genera hoc commune habeant quod gratiam tollunt; non tamen omnium est una macula, sed diversae, secundum quod defectus gratiae ad diversas causas refertur; unde defectus gratiae ex actu luxuriae proveniens, est macula illius peccati, et sic de aliis. Unde non redit macula peccati alicuius, quantumcumque gratia subtrahatur, nisi per reiterationem causae. Causa autem per quam macula originalis relinquebatur in anima, erat ipsa propagatio humanae naturae quam impossibile est reiterari circa eundem hominem; et ideo macula originalis redire non potest. Sed defectus ille gratiae qui per peccatum mortale incidit, erit macula vel luxuriae, vel homicidii, et sic de aliis.

Ad tertium dicendum, quod non eodem modo se habet concupiscentia et fomes ad originale maculam, sicut actus peccati ad maculam actualem; concupiscentia enim etsi quodammodo ad maculam originalem materialiter se habeat, non tamen est causa eius secundum quod in eodem subjecto inveniuntur; sed actus peccati causat actualem maculam: et ideo non potest contingere ut actus maneat, et macula vel reatus transeat; sicut in originali, manent concupiscentia, transit reatus et macula.

Ad quartum dicendum, quod intensio et remissio nunquam speciei diversitatem causant, sed quandoque ex speciei diversitate consequuntur: quando enim intensio et remissio super unam naturam fundantur, quae decrescit et proficit, tunc nec diversitatem speciei causant, nec ab ea causantur; ut patet quando eadem albedo intenditur et remittitur: quandoque vero super diversas naturas intensio et remissio fundatur; et tunc intensio et remissio, ex diversitate speciei proveniunt; sicut dicitur Angelus homine intelligitur, et sicut dicitur color illustratus visibilior quam sine lumine, quia lumen est illud per quod efficitur visibile in actu. Ita etiam intensio et remissio fomitis super diversam naturam fundatur: dicitur enim intensus, secundum quod ad suum formale conjungitur, quod est defectus justitiae; et remissus, secundum quod a tali defectu separatur.

Ad quintum dicendum, quod sicut transit reatus, ita etiam macula transit; unde hoc concedendum est quod obiectio concludit.

Ad sextum dicendum, quod etiam in peccatis actualibus contingit dispositionem peccati remanere gratia adventiente: et tunc si ex dispositione illa aliquis actus sequatur, peccati rationem habebit; quamvis dispositio illa quae actum causat culpa

non esset: ita etiam quamvis concupiscere, quod est actus fomitis, post baptismum sit culpa, non tamen oportet quod fomes post baptismum subtractione culpae remaneat: nec oportet esse similitudinem inter actum et habitum, sicut culpae ad culpam; sed ex parte conversionis, ut actus ad illud obiectum terminetur ad quod habitus inclinabat.

ARTICULUS II.

Utrum poena peccati originalis debeat manere post baptismum. — (5 p., qu. 66, art. 2, et 4, dist. 4, qu. 2, art. 1, qu. 2.)

Ad secundum sic proceditur. 1. Videtur quod poena originalis peccati post baptismum remanere non debeat. Injustum enim est ut sine culpa aliquis puniatur. Sed per baptismum originalis culpa tollitur, ut dictum est. Ergo injustum esset quod poena remaneret.

2. Praeterea, justitia gratuita potentior est quam originalis. Sed originalis justitia manente in anima, nihil poenale in ea erat, nec rebellio carnis ad spiritum, nec etiam corruptio vel passibilitas. Cum ergo per baptismum gratuita justitia conferatur, videtur quod poena remanere non debeat post baptismum.

3. Praeterea, generatio spiritualis potentior est quam carnalis: quia non sicut delictum, ita et donum; immo multo amplius, ut Rom. 5 dicitur. Sed generatio carnalis inducit corruptionem culpae et poenae. Ergo generatio spiritualis, quae est per baptismum, utrumque tollere debet.

4. Si dicatur, quod non est ex defectu baptismi quod poena non tollatur; sed quia est utile et expediens, et promovens in salutem (1); contra. Unumquodque iudicandum est secundum id quod per se sibi convenit, magis quam secundum id quod per accidens habetur. Sed fomes per se ad malum inclinatur; non autem nisi per accidens in bonum promovet, in quantum aliquis resistendo coronatur, vel secundum quod aliquis humilior redditur. Ergo magis esset expediens homini fomitem non habere quam quod ipsum habeat.

5. Praeterea, gratia quae in baptismo confertur, fomitem diminuit. Sed augmentata causa, crescit effectus. Ergo si major gratia infundatur, fomes plus minorabitur. Ergo tantum poterit gratia augmentari quod fomes ex toto tollatur.

Sed contra, Galat. 3, 17: *Caro concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem*; et tamen illis loquitur qui per baptismum renati erant. Ergo per baptismum talis rebellio non tollitur. Hoc etiam habetur per illud Rom. 7, 17: *Non ego operor illud, sed quod habitat in me peccat*, id est fomes peccati, ut Glossa (interlinealis) dicit.

Praeterea, ex concupiscentia parentis procedit originale in prolem, ut supra dictum est. Si ergo baptizatus concupiscentiam fomitis non haberet post baptismum, nullus in peccato originali filium generaret: et hoc supra improbatum est a Magistro. Ergo baptizatus concupiscentiam non tollit ex toto.

Solutio. Respondeo dicendum, quod peccatum originale est primo et per se infectio naturae, et

(1) *Al. tantum et promovet.*

per consequens inficit personam, secundum quod dispositio naturae in personam redundat; et secundum hoc duplex poena originali debetur. Una in quantum personam inficit, scilicet carentia divinae visionis: visio enim divina actum quendam designat; actus autem omnis personae est, quia actus individuorum sunt, ut Philosophus dicit; unde et carentia visionis ad personam referenda est, cum opposita sint circa idem. Alia poena debetur sibi in quantum naturam inficit, sicut necessitas moriendi, passibilitas, rebellio carnis ad spiritum, et huiusmodi: quae omnia ex principiis naturae causantur, et speciem totam consequuntur, nisi miraculose aliter contingat. Dicendum est ergo, quod baptismus infectionem originalis mundat, secundum quod infectio naturae in personam redundat: et ideo per baptismum illa poena tollitur quae personae debetur, scilicet carentia divinae visionis: non autem baptismus removet infectionem naturae, secundum quod ad naturam per se refertur; sed hoc erit in patria, quando nostra natura perfectae libertati restituetur; et ideo oportet quod remaneat illa poena post baptismum quae culpae originali debetur secundum quod naturam inficit; et huiusmodi est fomes, necessitas moriendi, et huiusmodi.

Ad primum ergo dicendum, quod secundum hoc quod culpa deletur, etiam poena sibi respondens tollitur, ut ex dictis patet; et ideo nihil injustum consequitur.

Ad secundum dicendum, quod in omni effectu quod per se iustitiae est, potentior est gratuita justitia quam originalis; sed excludere huiusmodi poenales, non est effectus iustitiae, in quantum iustitia est; sed fuit effectus originalis iustitiae ratione cuiusdam accidentis sibi annexi, in quantum scilicet fuit continuata et non intereisa in natura humana: deicit enim ut sicut anima sine interruptione in Deum dirigebatur per iustitiam, ita etiam corpus animae sine interruptione totaliter obediret; et ideo non oportet quod ille effectus gratuitae iustitiae conveniat, cum facta fuerit interruptio rectitudinis humanae naturae ad Deum.

Ad tertium dicendum, quod generatio spiritualis efficaciore est in eo ad quod ordinatur, quam generatio corporalis. Generatio autem corporalis terminatur per se ad naturam, quia forma est terminus generationis; sed generatio spiritualis terminatur ad perfectionem personae, quae est per gratiam; et ideo plus mundat generatio spiritualis personam, quam generatio corporalis inficere possit. Generatio enim corporalis non potest inficere personam nisi infectione originalis; sed generatio spiritualis purgat personam a culpa originali et actuali. Sed huiusmodi defectus poenales principia naturae consequuntur, ut dictum est; unde se habet magis generatio corporalis ad eos inducendum, quam generatio spiritualis ad eos eradicandum.

Ad quartum dicendum, quod simpliciter loquendo melius esset homini fomitem carere quam ipsum habere: constat enim quod ex abundantia gratiae fit in aliquibus quod a fomite liberantur. Sed quod ad aliquid, et quantum ad aliquem statum hominis, expedit fomitem habere, ne in superbia elatus cadat; et hoc etiam obiectio concludit.

Ad quintum dicendum, quod quantumcumque de gratia baptismali in baptismo infundatur, nunquam tamen potest hoc efficere ut ex toto tollat fomitem; quia gratia illa non est ordinata nisi ad

curandum infectionem personae ex infectione naturae procedentem. Posset tamen Deus alterius generis gratiam infundere, per quam totum tolleretur; ut sic simul et personae et naturae infectio, gratiae cederet.

ARTICULUS III.

Utrum fomes inveniatur major in uno quam in altero. (1-2, qu. 82, art. 4.)

Ad tertium sic proceditur. 1. Videtur quod fomes et concupiscentia in quibusdam plus et in quibusdam minus inveniatur. Multiplicata enim causa, multiplicatur effectus. Sed ex foeditate coitus infectio fomitis causatur. Cum ergo quanto magis homo a primo generante distat, tanto plures tales actus inficientes inveniuntur, videtur quod semper in prole inveniatur major infectio fomitis quam in parente.

2. Praeterea, fomes nihil aliud dicit quam pronitatem quandam ad inordinate concupiscendum. Sed ex naturali complexione unus alio pronior nascitur ad luxuriam vel ad iram, vel ad quodlibet aliud genus peccati. Ergo unus nascitur cum majori infectione fomitis quam alius.

3. Praeterea, ex consuetudine actuum et consuetudine relinquitur in agente per voluntatem major facilitas vel difficultas ad aliquid agendum. Sed contingit aliquos concupiscentiae operibus operam dantes esse, alios autem ab eis retrahi honestis exercitiis occupatos. Ergo in quibusdam inveniuntur fomes intensior quam in aliis.

4. Praeterea, sicut corruptio fomitis ex peccato primi parentis procedit, ita etiam et aliae poenales, ut passibilitas, et mortalitas, et huiusmodi. Sed aliae poenales semper in homine crescent, quanto humana natura a primo parente longius recedit per successionem generationis: quia communiter dicitur, quod homines sunt nunc brevioris vitae et minoris virtutis quam antiquitus. Ergo et simili ratione corruptio fomitis magis in filiis quam in parentibus inveniatur.

5. Praeterea, constat quod aliae poenales intenduntur et remittuntur secundum diversas complexiones corporis: ex quo causatur quod quidam sint aliis passibiliores, et brevioris vitae. Si ergo per eandem causam inveniatur in nobis fomes per quem et aliae passibilitates, videtur quod secundum diversas complexiones hominum intendatur et remittatur.

Sed contra, consequens naturam aequaliter inveniatur in omnibus habentibus naturam. Sed fomes consequitur humanam naturam sicut corruptio eius, sicut dictum est. Ergo cum omnes homines aequaliter humanam naturam participent, videtur quod etiam aequaliter corruptionem fomitis incurrant.

Praeterea, aequalitas poenae debet respondere aequalitati culpae. Cum ergo non sit major culpa originalis in uno quam in alio (quia una poena omnibus pro illa culpa debetur, scilicet carentia visionis divinae), videtur quod etiam infectio originalis non sit in uno magis quam in alio.

Solutio. Respondeo dicendum, quod cum corruptio fomitis sit per se infectio humanae naturae, oportet idem esse iudicium de intensione eius, et de intensione humanae naturae. Natura autem ipsa potest considerari dupliciter: vel quantum ad ra-

tionem speciei; et sic aequaliter in omnibus invenitur; vel in quantum redundat perfectio naturae in perfectionem individui per modum quo ex principiis speciei sequuntur operationes individuorum; et secundum hoc unus homo alio est potentior in explendis operationibus speciem concernentibus: unus enim alio promptior est ad intelligendum vel ad ratiocinandum; et sic de aliis. Similiter est etiam de corruptione fomitis: quia si consideretur secundum quod per se naturam respicit, sic proculdubio aequaliter in omnibus invenitur; et haec est absoluta consideratio ejus. Quod enim subtrahatur relictum illa quae omnes vires animae in unum continebat, hoc omnibus aequaliter convenit: quia privatio, quantum in se est, non suscipit magis et minus. Sed si consideretur secundum hoc quod infectio originalis redundat in infectionem personae, in quantum potentiae sua rectitudine carentes in turpes operationes inclinant; sic in uno est major corruptio fomitis quam in alio, scilicet in quantum vel per naturalem complexionem, vel per consuetudinem, concupiscibilis vel irascibilis in uno est efficacior et ferventior ad suum actum quam in alio: et per hunc etiam modum fomes dicitur post baptismum diminui, in quantum gratia refardat impetum concupiscibilis et irascibilis, in contrarios actus inclinans.

Ad primum ergo dicendum, quod causa inducens originale peccatum, non est actualis delectatio quae est in coitu, sed concupiscentia habitualis, quae est in genere; illa autem non potest majorem concupiscentiam inducere in prole quam sit in parente; quia generans generat sibi simile; et ideo non sequitur quod post multas generationes aliquis magis sit infectus originali peccato, sed eodem modo; sicut et omnes proprietates naturam consequentes, eodem modo in tota natura inveniuntur.

Ad secundum dicendum, quod diversitas complexionis est ex diversa dispositione materiae, quae principium individuationis est; quae quanto magis est disposita, tanto perfectius naturam speciei consequitur, secundum quod est principium personalium operationum; et per hunc etiam modum potest esse fomes in quibusdam intensior in comparatione ad operationes quae individuo debentur; non autem absolute prout naturam respicit.

Et per hoc patet solutio ad tertium: quia etiam illa facilitas (1) quae ex consuetudine relinquitur, est secundum hoc quod potentiae inclinatur ad actus individui.

Ad quartum dicendum, quod aliae passibilitates non sunt modo magis in homine quam antiquitus fuerint tempore diluvii; unde etiam (2) David de hominibus sui temporis loquitur (Psalm. 89, 10): *Dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni*. Sed verum est quod ante diluvium homines diutius vivebant, virtute divina hoc faciente ad generis humani multiplicationem.

Ad quintum dicendum, quod aliae passibilitates, ut mortalitas, et huiusmodi, non intenduntur et remittuntur ex diversitate complexionis, secundum quod naturam respiciunt (unde mortale, prout est differentia naturam speciei constituens, non recipit

magis et minus), sed solum secundum quod ad consistentiam et operationes individui comparantur.

QUAESTIO II.

Deinde quaeritur de causa originalis infectionis; et circa hoc quaeruntur tria: 1.º utrum a Deo sit; 2.º utrum divinam sapientiam deceat quod hoc modo permittit animam maculari; 3.º utrum animae ex sua creatione sint inaequales, ut Magister in littera dicit.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum infectio peccati originalis sit a Deo.

Ad primum sic proceditur. 1. Videtur quod infectio originalis a Deo sit. Anima enim cum creatur, infunditur, ut Augustinus (de Eccl. Dogm.) (1) dicit. Sed anima in infusione maculatur. Ergo et in creatione; et sic a Deo maculam habet.

2. Praeterea, magister supra dixit, quod si angelus in primordio suae creationis malus fuisset, sequeretur Deum mali esse auctorem. Sed anima in principio suae creationis maculata est. Ergo sequitur quod illius maculae Deus sit causa.

3. Praeterea, ut Augustinus dicit (2), omnis poena a Deo est. Sed haec infectio, praecipue secundum quod post baptismum remanet, poena quaedam est. Ergo a Deo est.

4. Praeterea, quidquid consequitur principia naturae, procedit ab auctore naturae. Sed huiusmodi deordinatio ex principiis naturae consequitur, ut supra dictum est, in quantum quaelibet vis naturaliter in suum objectum tendit. Ergo a Deo, qui est auctor naturae, procedit.

5. Praeterea, nihil est ordinatum ad bonum quod a Deo non sit. Sed fomes est promovens ad bonum, maxime secundum quod post baptismum remanet. Ergo a Deo est.

Sed contra, Damascenus dicit (lib. 3 Fid. orth., cap. 6), quod Christus assumpsit quod in natura nostra plantavit. Sed corruptionem fomitis non assumpsit. Ergo fomes in natura nostra ab ipso non est.

Praeterea, Augustinus (3) dicit, quod illud quo homo fit deterior, non potest esse a Deo. Sed per infectionem fomitis tota humana natura deteriorata est. Ergo talis infectio a Deo non est.

Solutio. Respondet dicendum, quod in infectione originalis peccati est considerare rationem culpae et poenae. Culpae siquidem rationem habet, in quantum ex voluntate inordinata primi parentis talis defectus consecutus est; unde sicut actuale peccatum ipsius Adae, per quod voluntas ejus deordinata est, non habet Deum auctorem; ita etiam nec ab ipso est totus defectus consequens, secundum quod rationem culpae habet. Si autem consideretur secundum quod deficit ab aliqua perfectione, sic poena est; et huiusmodi poenae quidem Deus causa est. Sed sciendum est, quod non eodem modo est causa omnis poenae. Quaedam enim poena est per inflictionem alicujus contrarii affli-

(1) Non verus quidem, sed suppositivus lib. de eccl. dogm. cap. 13 prope finem (Ex edit. P. Nicolai).

(2) Nempe lib. 2 de lib. Arbit. cap. 1 (Ex edit. P. Nicolai).

(3) Colligitur ex lib. 83 Q₁, quaest. 5 (Ex edit. P. Nicolai).

malum inclinat; sed quod in bonum promoveat, hoc est per accidens; unde non sequitur quod quolibet modo consideratus ex Deo sit: quia ex quolibet malo aliqua bona per accidens proveniunt.

ARTICULUS II.

Utrum conveniat sapientiae divinae infundere animam corpori, a quo contrahat maculam.

Ad secundum sic proceditur. 1. Videtur quod divinam sapientiam non deceat quod anima corpori infundatur, ex quo maculam contrahit. Nullus enim sapiens ponit thesaurum suum in loco in quo inquinatur. Sed anima pretiosissimus thesaurus Dei est, ut est imagine (1) Dei insignita. Ergo non deceat divinam sapientiam ut tali corpori infundatur ex quo maculam contrahat.

2. Praeterea, si Deus aliquem in inferno poneret sine propria culpa, non esset, decessus iustitiae ejus et sapientiae. Sed ex hoc quod anima ex infusione maculatur, reatum infernalis poenae incurrit. Ergo non deceat Deum ut tali corpori eam infundat.

3. Praeterea, infectio spiritualis est pejor quam corporalis. Sed consultur infectis lepra corporali ut a coitu abstineant, ne filios infectos generent. Ergo multo fortius et Deus instituire debuit ut homines a carnali opere cessarent, ex quo per coitum genitos maculam originalis culpae contrahere necesse est.

4. Praeterea, nullus artifex sapiens (2) facit tale opus ex quo sua intentio perfici non potest. Sed finis propter quem Deus fecit hominem, est ut ejus beatitudine perfruatur. Cum ergo per hoc quod anima tali corpori infunditur, reatum incurrat ut visione careat Dei, videtur quod hoc sapientiam Dei non deceat.

5. Praeterea, ut Fulgentius (de dup. Praedest., lib. 1, cap. 19) dicit, Deus illius rei non est ultor ejus non est auctor. Ergo eadem ratione illius rei non est auctor ex qua de necessitate consequitur hoc cuius est ultor. Sed ex unione animae ad tale corpus, de necessitate sequitur infectio originalis culpae, cuius Deus est ultor. Ergo tali corpori animam unire Deum non deceat.

Sed contra, non est decens ut Deus opera sua mutet. Sed Deus sic instituit ut homines per sexuum commixtionem generarentur, et quod corpori per coitum seminato anima infundatur. Ergo non deceat ut Deus hoc mutaret.

Praeterea, non est sapientis inducere majorem defectum, ut minor defectus vitetur. Sed maior defectus esset si humanum genus non multiplicaretur, per cuius multiplicationem electorum numerus impletur, quam quod puer in culpa originali nascatur. Ergo non deceat Deum ut multiplicationem naturalem humani generis cessare faciat ad originalis peccati infectionem vitandam.

Solutio. Respondet dicendum, quod sicut bonum gentis divinius est quam bonum unius hominis, ut in 1 Ethic. (cap. 2) dicitur; ita etiam bonum universi praepellet bono particularis rei et specialis naturae; unde etiam defectus in universum redundans deterior est. Si autem huma-

(1) Al. thesaurus Dei, est imagine etc.

(2) Al. faciens.

gentis vel corruptentis; et talis quidem poena est a Deo agente, a quo omnis actio, secundum quod ordinata est, et passio per consequens, principium sumit. Omnis autem poena, cum justa sit, ordinata est. Quaedam vero poena est quae simpliciter in ablacione vel defectu consistit, sicut est subtractio gratiae, et aliquid huiusmodi; et haec quidem poenae a Deo sunt, non quidem sicut ab agente aliquid, sed potius sicut a non influente talem perfectionem; quia in ipso est influere et non influere; et utriusque sua voluntas causa est. Si ergo consideretur fomes secundum quod est poena, non dicitur aliquam poenam inflictam (quia supernaturalia principia non supponunt aliquid positive in homine) sed pertinet ad illud genus poenarum quod in solo defectu consistit; ex hoc enim concupiscentia vel fomes inordinat inclinat, quia subtractum est vinculum originalis iustitiae, inferiores vires in obedientia rationis continens (1); et secundum hoc dicitur huiusmodi poenae Deus causa esse, in quantum illam originale iustitiam non confert homini nato quam primo homini creato contulerat.

Ad primum ergo dicendum, quod creatio et infusio, licet simul sint, respectu animae tamen differunt; quia creatio dicitur secundum respectum ad principium a quo est anima tantum; infusio vero dicitur secundum respectum ad duo, scilicet ad principium a quo procedit, et ad materiam quam perficit. Cum ergo dicitur, Anima creatione maculatur, ablativus iste potest denotare habitudinem alicujus causae; et sic falsa est: quia creatio animae non est causa quod maculetur; nihil enim ex creatione anima habet quod a Deo non sit: vel potest denotare, concomitantiam; et sic vera est; quia dum creatur, maculatur: ex quo tamen non sequitur quod Deus maculae auctor sit. Cum vero dicitur, Anima infusione maculatur, si ablativus concomitantiam designat absolute, vera est; si autem denotet habitudinem causae, duplex est: quia vel intelligitur infusio esse causa maculae ex parte principii a quo, et sic falsa est; vel ex parte termini ad quem, et sic vera est.

Ad secundum dicendum, quod non est simile de anima et de Angelo: Angelus enim creatus est non ut forma alterius corporis; unde non poterat ex parte materiae defectus incidere; sed oportebat quod si in principio creationis, peccati maculam habuisset, hoc ex parte (2) creantis esset: anima vero creatur ut actus ejusdem corporis, ex cuius conjunctione potest aliquam maculam contrahere: nec sequitur quod maculae illius Deus principium sit.

Ad tertium patet responsio per ea quae dicta sunt.

Ad quartum dicendum, quod quamvis ferri in delectabile carnis sit de natura ipsius concupiscibilis absolute considerata, non tamen est de natura ejus secundum quod est humana, id est per rationis iudicium nata ordinari, et praecipue secundum hoc quod in natura humana potuit esse talis perfectio in ratione qua concupiscibilem penitus ordinaret; et ideo quando praeter ordinem rationis in suum objectum fertur, ex defectu quodam contingit; et causa istius defectus, in quantum culpae rationem habet, ex Deo non est, ut dictum est.

Ad quintum dicendum, quod fomes per se in

(1) Al. convertens.

(2) Al. quod ex parte.

S. Th. Opera omnia, V. 6.

(1) Al. facultas.

(2) Al. enim.

ni generis naturalis multiplicatio tolleretur, in defectum totius universi redundaret: quia vel subtraheretur natura aliqua de universo quae ad perfectionem universi confert; vel etiam alicui parti universi sua naturalis perfectio tolleretur, secundum quod unumquodque natum est sibi simile generare; et utrumque in defectum universitatis redundaret; et ideo non debuit intermitteri humanae generationis processus naturalis ut infectio originalis vitaretur. Et praeterea iste est ordo naturalis in rebus, ut posteriori remoto id quod prius est remaneat, nec ad ejus remotionem tollatur, sicut quando removes vitium, remanet esse, ut in libro de Causis (propos. I) dicitur. Bonitas autem naturalis praecessit omni superadditae bonitati, et acquisitae et gratis collatae; unde subtracta illa bonitate quam Deus humanae naturae gratis contulerat, scilicet originalis iustitia, non congruit ordini quem divina sapientia rebus instituit, ut aliquid eorum quae ad naturalem bonitatem pertinent immutetur; et praecipue cum remaneat in natura facultas ad recuperandum illud quod deperditum est, vel aliquid eo excellentius.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut non esset sapiens qui thesaurum in loco mundo conservabilem, in immundo reponeret; ita esset valde insipiens qui thesaurum non aliter conservabilem, non etiam in immundo loco collocaret; et praecipue si emundandi thesaurum possibilitas remaneret. Dico etiam, quod anima habet talem naturam ut tali corpori uniat; unde si tali corpori non uniretur, oporteret quod vel omnino anima non crearetur, vel quod alterius naturae esset; et si alterius naturae esset, haec natura non esset. Unde constat quod hanc naturam conservari impossibile est nisi per hunc modum.

Ad secundum dicendum, quod poena inferni est duplex. Quaedam est quae pro peccato actuali debetur; et ista est corruptio alicujus boni quod etiam ex naturalibus principiis naturam humanam consequitur; unde injustum esset ut aliquis talem poenam subiret nisi per hoc quod propria culpa illum meruisset. Quaedam vero poena est originali debita, quae nihil subtrahit eorum quae naturae ex principiis suis debentur, sed aliquid humanam facultatem excedens tollit, ad quod tamen ordinata erat per aliquid naturae gratis collatum; unde nulla injuria isti homini fit, si non sibi datur quod suae naturae non debetur secundum quod eam accepit.

Ad tertium dicendum, quod lepra est corruptio illius boni quod principia naturae consequitur, et sanari non potest; sed originalis infectio est corruptio illius boni quod principia naturae non sequitur et curabilis est; et ideo non est similis ratio de utroque.

Ad quartum dicendum, quod ad hoc Deus creaturam facit ut unquamque de sua bonitate participet quantum possibile est; meliusque est ut secundum aliquem modum participet quam nullo modo. Dico ergo, quod quamvis illi qui in peccato originali nascuntur, sint obnoxii ut preventur illa participatione divinae bonitatis quae beatos efficit in patria; tamen participant, et facultatem participandi habent secundum modum qui possibilis naturae est secundum suorum principiorum conditionem. Unde patet quod non penitus deficit opus Dei a fine in quem ordinatum est, et praec-

cipue cum veniendi in ulteriorem participationem facultas non tollatur.

Ad quintum dicendum, quod originali culpae debetur poena secundum hoc quod culpa est, et hoc non habet ex unione animae ad corpus, sed ex voluntate primi parentis, quod culpa sit; unde quamvis Deus animam corpori uniat, non sequitur quod sit causa illius cuius est.

ARTICULUS III.

Utrum animae sint aequales in sua creatione.

Ad tertium sic proceditur. 1. Videtur quod animae ex sui creatione sint aequales. Differentia enim formalis diversificat speciem. Sed anima est forma corporis. Cum omnes ergo homines unius sint speciei, videtur quod ex parte animae nulla sit differentia in hominibus.

2. Praeterea, Gregorius (1) dicit, quod omnes homines sunt natura pares. Sed dignitas rei praecipue attenditur secundum formam suam. Si ergo unus homo habet animam ex creatione anima alterius nobiliorem, unus homo etiam secundum naturam alii praerogatur, quod est contra auctoritatem inductam.

3. Praeterea, ut in 2 de Generat. (text. 56) dicitur, idem semper est natum facere idem; unde oportet quod ab agente uniformi sit effectus uniformis. Sed anima immediate a Deo creatur. Cum ergo in Deo nulla sit diversitas, videtur quod animae inaequales ex creatione non sint.

4. Si dicatur, quod quamvis non habeant diversitatem ab agente, habent tamen ex materia; contra. Formae quae secundum diversitatem materiae diversificantur, de potentia materiae educuntur, ut in formis corporalibus patet. Sed anima rationalis non educitur de potentia materiae: quia ut in 16 de Animalibus (2) dicitur, intellectus est ab extrinseco. Ergo nec etiam ex diversitate materiae inaequalitas in animalibus esse potest.

5. Praeterea, in 5 Metaph. (text. 11) Philosophus dicit, quod in individuis unius speciei non est praedicatio secundum prius et posterius. Sed in diversis speciebus contingit esse huiusmodi praedicationem, ut scilicet genus de eis secundum prius et posterius praedicetur. Tunc autem praecipue videtur quod species per prius generis praedicationem recipiat, quando nobilior forma vel differentia naturam generis participat. Ergo in individuis hoc non contingit ut unus homo nobiliorem formam quam alius possideat. Ergo videtur quod nec unus homo animam ex creatione nobiliorem habeat quam alius.

6. Sed contra, in 1 de Anima (comm. 35) Commentator dicit, quod diversitas materiae ex diversitate formae potest. Sed videmus in hominibus ex parte corporis magnam diversitatem, secundum quam unus alio ad bonum et malum promptior est, ut patet in diversis hominum complexionibus. Ergo oportet quod eorum animae ex sua creatione diversitatem habeant.

7. Praeterea, videmus ad sensum, quosdam ho-

(1) Ut cap. 10, lib. 21 Moral. videre est (*Ex edit. P. Nicolai*).

(2) Sive lib. 2 de Gener. anim. iuxta seriem novam cap. 5 (*Ex edit. P. Nicolai*).

mines esse melioris intellectus quam alios. Sed bonitas intellectus non potest easari ex parte corporis: quia intellectus a corpore absolutus est, ut in 5 de Anima (text. 19 et 20) probatur. Ergo oportet quod hoc contingat ex diversitate quam animae a sua creatione habeant.

Solutio. Respondeo dicendum, quod de anima et Angelo est duplex opinio. Quidam enim dicunt animam et Angelum ex materia et forma compositum, vel ex aliquibus duobus, quae sunt partes essentiae ejus; et secundum hoc potest forte aliquis modus inveniri quo assignetur differentia animarum et Angelorum, ut sint plures in specie una etiam ex seipsis; quia unitas speciei erit ex principio formali in ipsis, diversitas autem individuorum est ex diversitate materialis principii; et ex hac etiam posset in eis gradus quidam nobilitatis attendi: et hoc videntur verba Magistri sonare, qui dicit, eo modo in animalibus esse differentiam quo etiam in Angelis est. Sed quia supra dictum est, secundum aliam opinionem, quia anima et Angelus naturae simplices sunt, et non est in eis compositio, nisi ex esse et quod est; ideo oportet quod quaecumque differentia in eis est ex seipsis, sit differentia formalis, et speciei diversitatem inducens: et propter hoc etiam tactum est, quod in Angelis tot sunt species quot individua; et ideo non est possibile ut diversitas animarum ponatur ad modum illum quo distinguuntur gradus in natura angelica, cum omnes animae rationales unius speciei sint, differunt autem numero solo. Omnis autem talis diversitas ex materia causatur; et ideo cum anima non habeat materiam partem sui, oportet quod diversitas et distinctio gradus in animalibus causetur ex diversitate corporis; ut quanto corpus melius complexionatum fuerit, nobiliorem animam sortiatur: cum omne quod in aliquo recipitur, per modum recipientis sit receptum: et hoc quidem duplici signo patet. Primo ex his quae diversi generis sunt: quia unumquodque invenitur tanto nobilioris generis animae participare, quanto corpus ejus ad nobilioris generis complexionis pertingit, ut in hominibus, brutis, et plantis. Unde etiam in his quae sunt unius generis, ex hoc contingit diversitas animarum, quod est in corporibus diversitas: et hoc etiam patet ex signo boni intellectus, quod Philosophus in 2 de Anima (text. 94) dat intelligere, dicens, eos qui sunt boni tactus et molles carne, aptos mente esse. Bonitas autem tactus ex aequalitate complexionis contingit: quia oportet ut instrumentum tactus inter contraria tangibilia sit medium; et quanto magis pervenit ad medium, tanto melior erit tactus. Unde patet quod ex diversitate corporis animarum diversitas resultat.

Ad primum ergo dicendum, quod diversitas formalis est duplex. Quaedam quae est formae per se, secundum id quod ad rationem formae pertinet: et talis diversitas formae, diversitatem speciei inducit. Est autem quaedam diversitas formae non per se, sed per accidens, ex diversitate materiae resultans, secundum quod in materia melius disposita dignius forma participatur; et talis diversitas speciem non diversificat: et haec est diversitas animarum.

Ad secundum dicendum, quod Gregorius loquitur de paritate et imparitate quae attenditur secundum dominum et subjectionem; quia unus ho-

mo ex natura sua non habet quod dominetur alii. Unde patet quod non est ad propositum.

Ad tertium dicendum, quod quamvis Deus sit agens in quo nulla est diversitas, tamen quia per voluntatem agit, potest multiformes effectus producere pro libito suae voluntatis. Sed hoc esse non potest quod aliqua in specie convenientia, in forma habeant diversitatem: quia haec contradictionem implicat; et ideo oportet quod diversitas quae est in animalibus ejusdem speciei, in diversitatem materiae reducat.

Ad quartum dicendum, quod quamvis anima rationalis non educatur de potentia materiae, tamen creatur in materia, ut actus ipsius; et ideo oportet quod in ea per modum materiae recipiatur.

Ad quintum dicendum, sicut ad primum.

Ad sextum dicendum, quod diversitas materiae potest accipi dupliciter. Vel diversitas partium speciei, id est partium speciei differentiam, sive formaliter, ut manus, pes, et huiusmodi; et talis diversitas causatur ex parte formae: quia ex hoc quod forma est talis, oportet quod corpus sit sibi sic dispositum. Est autem quaedam diversitas materialis tantum, quae ad speciem non pertinet, sed ad individuum tantum; et ista redundat ex materia in formam, et non e converso.

Ad septimum dicendum, quod quamvis intellectus sit absolutus a corpore quantum ad propriam operationem, quae corporali organo non expletur: tamen conjunctionem habet ad corpus dupliciter: scilicet ex parte essentiae animae, quae forma corporis est, et ex parte inferiorum potentiarum, ex quibus intellectus recipit; et per istum modum diversitas corporis in diversitatem intellectus redundat.

Expositio textus.

Ut post dominari non valeat. Videtur ex hoc quod aliquis cundo post concupiscentias, dominum originalis peccati revocet; et ita ex actuali peccato culpa originalis redit. — Sed dicendum, quod per peccatum actuale dupliciter dominium concupiscentiae revocatur: tum quia gratia tollitur, quae impetum concupiscentiae mitigabat; tum quia per peccatum actuale pronitas in peccatum augetur. Neutro autem modo originale redit, ut ex praedictis patet: quia etsi gratia subtrahitur, non tamen per actum originis; unde non originalis macula, sed actualis consequitur. Similiter etiam nec ex hoc quod pronitas per consuetudinem augetur: quia hoc non pertingit ad id quod naturae est, quam per se originale respicit; sed personam consequitur ex actibus personalibus relictis.

Praeterea reatu, et maneat actu. Actus non sumitur hic pro operatione: quia sic originale peccatum in actu non consistit; sed per modum quo actus contra potentiam dividitur, ut id quod jam praesens est, actu esse dicitur; sicut caecitas in actu esse dicitur, quando aliquis actu caecus est.

Quibusdam videtur quod sicut anima a reatu purificatur, ita et caro ab illa pollutione purgatur. Utraque opinio vera est secundum aliquid intellecta: quia si accipitur pollutio carnis quantum ad hoc quod personam respicit, sic in baptismo mundatur ut jam per illam pollutionem anima illius hominis infici non possit; inquantum vero respicit naturam, sic non purgatur, quia infectio illa in prolem ex actu naturae propagatur.

Non tamen, ut ajunt, fit praedictum veritati. Verum est, si intelligatur de veritate fidei, quia contrarium fidei non est: tamen est contra veritatem quam ratio advenire potest, et experientia docet. Quia cum infanditur corpori, condelectatur carni. Hoc non potest esse: quia illa delectatio aut dice-

DISTINCTIO XXXIII.

An peccata omnium praecedentium patrum parvuli originaliter trahant, ut peccatum Adae.

Prædictis adjuccendum videtur, an peccata praecedentium patrum ad parvulos transeant, sicut illud primi hominis delictum in omnes parvulos genitus diximus redundasse: et si peccata parentum transeant in parvulos, utrum omnium qui fuerant ab Adam usque ad ipsos, an aliquorum, et non omnium. De hoc Augustinus in Enech. (cap. 47) ambigue disserit. Videtur enim approbare, peccata parentum praecedentium imputari parvulis, non omnium tamen qui fuerunt ab Adam, ne importabilis et nimia sarcina in poena aeterna gravarentur parvuli; sed tantum eorum parentum qui eos a quarta generatione praecesserunt. Quod confirmat illis verbis, quibus in Exodo (cap. 20, 3) Dominus ait: « Ego sum Deus » visitans iniquitates patrum usque in tertiam et quartam generationem; quasi peccata parentum proximorum tantum parvulis imputentur, et non alia: quod est per moderationem divinae miserationis. Et quod non illud solum primi hominis delictum parvulis tenent, sed etiam alia, illi quibus ita videtur, ex eo confirmant, quod etiam parvuli, non modo maiores, dicuntur baptizari in remissionem peccatorum per pluralem numerum; non per singularem, in remissionem peccati: et David de legitimo matrimonio procreatus dicit (Psal. 50, 7): « In iniquitatibus conceptus sum, et in peccatis concepit me » mater mea. Non dicit, in iniquitate, vel peccato. Unde putant, non tantum illud unum peccatum originale, sed etiam plura quae in peccato Adae reperiri possunt, et alia parentum peccata parvulis imputari.

Quod in illo uno primo peccato plura reperiantur.

Quod vero in actuali peccato Adae plura notari valeant peccata, Augustinus in Enech. (cap. 43) insinuat: « Possunt, inquit, intelligi peccata plura in una transgressione Adae, si in sua quasi membra dividatur. Nam et superbia est illi, quia homo in sua potius esse quam Dei potestate dilexit; et sacerdotium, quia Deo non credidit; et homicidium, quia se in mortem praecipitavit; et fornicatio spiritualis, quia integritas mentis humanae, serpentina persuasione corrupta est; et furtum, quia cibis prohibitis usurus est; et avaritia, quia plus quam sufficere illi debuit, appetivit; et si quid aliud in hoc uno inveniri potest. » Deinde de parentum praecedentium peccatis, utrum parvulis imputentur, magis opinando quam asserendo disceptat, ita inquitens (ibid.): « Parentum peccatis parvulos obligari, non solum primorum hominum, sed etiam ipsorum de quibus nati sunt, non improbius dicitur. Illa quippe divina sententia (Exod. 20, 5): Reddam peccata patrum in filios; tenet eos ante regenerationem, usque ad eam de legitimo matrimonio procreatus dicit (Psalm. 50, 7): In iniquitatibus conceptus sum, et in peccatis concepit me mater mea. Non dixit, in iniquitate, vel in peccato, cum et hoc recte dici posset; sed iniquitates et peccata dicere maluit, quia et in illo uno, quod in omnibus homines pertransit, atque tam magnum est, ut eo mutaretur in necessitatem mortis humanae natura, reperiantur (sicut supra disserui) plura peccata; et alia parentum, quae non ita possunt mutare naturam, reatu obligant filios, nisi gratia Dei subveniat. Sed de peccatis aliorum parentum quibus ab ipso Adam usque ad patrem suum pro generationibus suis quisque succedit, non immerito discipulari potest, utrum omnium malis actibus et multiplicatis delictis originalibus, qui nascitur implicetur, ut tanto plus quanto posterius quisque nascatur, an propterea Deus in tertiam et quartam generationem de peccatis parentum posteris eorum comminetur, quia iram suam quantum ad progenitorem culpae non extendit ulterius moderatione miserationis suae, ne illi quibus regenerationis gratia non confertur, nimia sarcina in ipsa aeterna damnatione premeretur, si cog-

ret operationem aliquam; et sic esset peccatum actuale, ut Magister dicit: aut diceret naturalem inclinationem, quia anima corpori conjungitur, et in hoc non potest esse peccatum: quia quod naturale est malum esse non potest.

« renatur ab ipso initio generis humani, omnium praecedentium parentum suorum originaliter peccata contrahere, et poenas pro eis debitas pendere. An aliquid aliud de re tanta, Scripturis sanctis diligentius perscrutatis ac tractatis, valeat vel non valeat reperiri, tenere affirmare non audeo. » Ecce perspicuum fit lectori, Augustinum superiora dixisse non asserendo, sed diversorum opinionum referendo.

Ostendit, Augustinum sibi fore contrarium, si id sentiret.

Alioquin sibi ipsi contradicere ostenderetur, qui in eodem libro (cap. 95), omnium multissimum dicit esse poenam parvulorum, qui originaliter tantum tenentur peccato, his verbis: « Mitissima sane poena eorum erit qui praeter peccatum quod originale contraxerunt, nullum insuper addiderunt: et in ceteris qui addiderunt, tanto quisque illi tolerabiliorum habebit damnationem, quanto hic minorem habuit iniquitatem. » Ecce hic aperte dicit, parvulorum poenam omnium aliorum poenam esse levisissimam. Quod si est, non igitur peccatis patrum praecedentium obligantur nisi Adae. Si enim pro peccatis actualibus parentum aeternaliter punirentur, et pro suo originali, non jam minus, sed forte magis quam ipsorum parentes punirentur. Non igitur pro peccatis parentum actualibus, nec etiam pro actualibus primi parentis, sed pro originali, quod a parentibus trahitur, parvuli damnabuntur: pro eo nullam aliam ignem materialis vel conscientiae obligati sunt. Unde etiam ex quibus illa opinio manui videtur, scilicet quod peccata et iniquitates in parvulis aliquando Scripturae esse significat, utens plurali numero, ita determinat Augustinus in eodem libro (cap. 44), quia in Scriptura per singularem numerum pluralis numerus saepe significari solet, ut ibi (Num. 21, 7): « Ora ergo ad Deum, ut auferat a nobis bis serpentes. » Non ait serpentes, quos patiebatur populus. Et converso per pluralem significatur singularis numerus, ut in Evangelio (Matth. 2, 20): « Mortui sunt enim qui querebant animam pueri. » Non ait, Mortui sunt, cum loqueretur de Herode. Et Exod. (52, 51): « Fecerunt deus aureos; » cum unum fecerit vitulum: quod dixerunt: « Isti sunt filii tui, Israel. » Ita et illud originale unum plurali numero significatur, cum dicimus, parvulus in peccatorum remissionem baptizari, et in peccatis vel iniquitatibus concepti.

An actuale peccatum Adae sit gravius ceteris.

Hic quaeri solet, utrum peccatum transgressionis Adae, ex quo processit originale, et in quo plura superiora notata sunt peccata, gravius fuerit ceteris peccatis. Quibusdam ita esse videtur, quia illud peccatum totam humanam naturam mutavit, sicut Augustinus in Enech. (cap. 48) dicit: « Illud » unum peccatum in loco et habitu tantae felicitatis admissum (1), tam magnum est ut in uno homine originaliter, » et (ut ita dixerim) radicaliter totum genus humanum damnaret. » Idem de Civit. Dei (lib. 4, cap. 12): « Tanto majori iniustitia violatum est illud mandatum, quanto fieri poterat observantia custodiri. Nondum enim ipsi (2) voluntati cupiditas resistebat, quod de poena transgressionis postea secutum est. » His, alisque quodam (3) auctoritatibus qui illud peccatum ceteris aliorum hominum peccatis gravius esse dicunt. Quod etiam ratione ostendere laborant hoc modo. Magis nocuit illud peccatum quam aliquod aliorum: quia totum humanum genus vitavit, se morti utriusque subdi-

- (1) Al. emissum.
- (2) Al. deest ipsi.
- (3) Al. nitatur.

dit: quod nullo alio peccato factum est. Majorem ergo effectum malum habuit illud peccatum quam aliquod aliud.

Responsio contra illos, ubi alia peccata ostendantur illo ma'ora.

Ad quod dici potest, quia licet illud peccatum humanam naturam mutaverit in necessitatem moris, et in totum genus humanum reatum diffunderet: non est tamen putandum, gravius fuisse peccatum in Spiritum sanctum, quod neque hic neque in futuro, ut Veritas ait (Matth. 12), dimittitur. Quod vero totam humanam naturam corrumpit, non ideo est quia gravius fuerit cunctis aliis peccatis, sed quia ab homine commissum est quando in uno homine tota humana natura consistebat; et ideo tota in eo corrupta est. Majoremque effectum mali intulit quantum ad multiplices defectus qui ex eo manaverunt; sed non quantum ad poenam aeternam, quam graviorem non meruit quam plures poena meruerunt per alia peccata; immo alios graviorem prore uis credimus iram quam Adam meruerit.

An illud peccatum sit primis parentibus dimissum.

Si vero quaeritur, an illud peccatum primis dimissum fuerit parentibus; di-vinus, eos per poenitentiam veniam consecutus. Unde Augustinus in lib. 2 de Baptismo parvulorum (cap. 56): « Sicut illi primi parentes poena, iuste vivendo, » exstantur per Domini sanguinem ab extrema libertati supplicio, non tamen in illa vita meruerunt ad paradysum revocari: sic et caro peccati, etiam remissis peccatis, si homo in ea iuste vixerit, non continuo meretur eam mortem non perpetui quam traxit a propagine peccati. »

Quod peccata parentum vitentur in filios, et quod non sint adversa quae leus dicit in Exodo, et in Ezechiele.

Et licet peccatis parentum, nisi Adae, parvuli non obligentur, non est tamen diffidendum (1), peccata parentum in filios redundare, sicut Dominus in Exodo (cap. 20, 3) ad Moysen ait: « Ego Deus fortis, zelotes, visitans iniquitates » patrum in filios usque in tertiam et quartam generationem » his qui oderunt me. » His verbis aperte insinuat quod Deus reddit peccata patrum super filios tertios et quartos. Haec autem videtur adversari quod Dominus in Ezechiele (cap. 18, 2) ait: « Quid est quod inter vos parabolam vertitis in proverbium istud, dicentes: Patres comederunt uvam » acerbam, et dentes filiorum obstupescunt? Vivo ego, dicit Dominus. Si erit vobis ultra parabolam haec in proverbium in Israel. Ecce omnes animae (2) meae sunt: ut anima patris, ita et anima filii mea est: et anima quae peccaverit, ipsa morietur: filius non portabit iniquitatem patris, et pater non portabit iniquitatem filii. Iustitia iusti super eum erit, et impicitas impii super eum erit. » His verbis videtur Deus corrigere per Prophetam, quod male dixerat in lege. Si enim peccata, patrum reddidit in tertiam et quartam generationem, iniustitia videtur esse Dei, ut alius peccet, et alius puniatur. Quomodo enim iustum est, alium peccare, et alium peccata luere (3)?

Determinatio praemisarum auctoritatum convenientiam ostendens.

Sed, ut ait Hieronymus in Ezech., cap. 8), ne lex et Prophetae, idest Exod. et Ezechiel, immo ipse Deus, qui et hic, et ibi locutus est, in sententiis discrepare videtur;

- (1) Al. diffidendum.
- (2) Al. in proverbium. Omnes animae, intermediis ouisiss.
- (3) Al. legere.

Divisio textus.

Postquam determinavi de peccato originali quantum ad principium et quantum ad terminum, ostendens quomodo a parentibus contrahatur, et quomodo per baptismum dimittatur; hic determinat de eo quantum ad numerum, inquirens, utrum originale sit unum, vel multa; et dividitur in duas.

attendamus finem illius auctoritatis Exodi. Dico enim: « Reddam » dam iniquitates patrum in filios » addit: « His qui oderunt » me; » per quod evidenter ostendit, non ideo poenit filios quia peccaverunt patres; sed quia eis similes quodam hereditario malo Deum oderunt. Illud ergo quod in Exodo Dominus dicit, sicut Hieronymus tradit, non id sonat quod multi existimant, nec est simile huic proverbio: « Patres » comederunt uvam acerbam etc. » Illud enim Exodi Hieronymus super Ezechielem, et Augustinus super Psal. 108, « Deus laudem meam ne tacearis, » de filiis peccatis patrum imitantibus accipiendum censet: super quos dicitur patrum reddere peccata patrum, quia poenit eos, eo quod imitantur peccata patrum, non quia patres peccaverunt. Non itaque corrigi Dominus in Propheta quod ante dixerat in lege; sed quomodo intelligendum sit, aperit. Unde et illos qui prave intelligebant, arguit, qui dicebant: « Patres comederunt etc. »

Quare dixerit in tertiam et quartam generationem; et patres tantum commemoravit.

Verumtamen si de imitatoribus malorum illud accipitur, quare tertiam et quartam generationem tantum commemoravit, cum in quolibet generatione rei tenentur qui peccata patrum imitantur? Et quare patres commemoravit, cum et filii omnes mali sint qui quomolibet malorum peccata imitantur? Sed id patres specialiter nominavit, quia maxime patres filii imitari solent, quos praecipue diligunt; et tertiam et quartam generationem ideo commemoravit, quia solum patres interdam tantum vivere, donec filios tertios et quartos habeant, qui patrum iniquitates videntur, eos impietatis heredes per imitationem efficiuntur. Secundum hunc modum recte intelligitur ad litteram quod in Exodo dicitur.

Quomodo illud Exodi intelligi debeat secundum mysterium.

Quod etiam mystice intelligendum esse ostenditur, ex eo quod parabola dicitur. Si enim parabola est, ut ait Hieronymus, aliud verbum sonat, aliud sensu continet. Unde aliquid ita eliderunt. Patrum in nobis esse dicunt levem puncturam (1) sensuum, scilicet primum motum suggestionis vel cogitationis. Filium vero, si cogitatio conceperit peccatum: in quo notatur consensus, et delectatio mulieris. Nepotem, si quod cogitaverit alique conceperit, opere complexerit vel complere decreverit: in quo notatur consensus viri, sive patris peccati. Pronepotem autem, si non solum fecerit, sed si in eo gloriaris: et haec est quarta generatio. Non quia tres praecesserint; sed quarta dicitur, quia quarto loco primo motu, qui est quasi pater, enumeratur. Deus igitur primos et secundos motus, idest stimulos cogitationum, quos Graeci propatheis (2) vocant, sine quibus nullus hominum esse potest, non puniet aeternaliter; sed si cogitata quis facere decreverit, et quae fecerit corrigere noluerit: quos sunt mortalia peccata, et tertia et quarta generatio.

Per quid probetur, quod primus motus non puniatur aeternaliter.

Ad probandum vero, ut ait Hieronymus, quod primus pulsus cogitationis non puniatur aeternaliter a Deo, illud de Genesi (9, 25) afferendum est. Cui enim peccavit irridens nuditatem patris; et sententiam non ipse, sed filius ejus Chanaan accepit: « Maledictus Chanaan, servus erit fratrum » suorum. » Quae enim iustitia est in pater peccaverit, et filius puniatur? Sed in mysterio illud dicitur est.

- (1) Al. punctum.
- (2) Lege propatheis.

In prima inquit, si peccatum originale sit unum, quasi ex uno peccato causatum et inductum; an multa, quasi ex peccatis omnium praecedentium parentum relictum; et ostendit quod ex peccato primi parentis inducitur tantum. In secunda inquit, si ex peccato proximorum parentum aliqua poena in filios redundet, ibi: *Et licet peccatis parentum, nisi Adae, parvuli non obligentur, non est*